



N. NARIMANOV



LENIN JA ITÄ

*Muistelmia*¹

Haluaisin toveri Leninin toiminnan ja persoonan merkitystä koskevasta yleiskysymyksestä erottaa yhden kysymyksen, jonka täytyy kiinnostaa kaikkia, jotka ovat kuulleet toveri Leninistä, mutta eivät voi ottaa selvälle sitä monimutkaista työtä, mitä oli meidän opettajamme koko toiminta.

Tämä kysymys koskee Itää.

Heti Lokakuun kumouksen ensimmäisinä päivinä toveri Lenin allekirjoitti vetoimuksen Idän kansoille, missä puhuttiin siitä, että tästälähin kaikki kansallisuudet ovat vapaita, voivat elää vapaasti ja niillä on vapaus itsemääräämiseen. Se koski ennen kaikkea niitä kansallisuuksia, jotka asuivat entisen tsaari-Venäjän rajojen puitteissa. Mitä tuli lähivaltioihin, jotka tavalla tai toisella olivat Venäjän vaikutuspiirissä tämän siirtomaapolitiikan seurauksena, niin siitä vetoimuksessa sanottiin, että tästälähin katkotaan kaikki ne salaiset ja julkiset sopimukset, joiden kautta muutamilta näistä pienistä valtioista oli riistetty itsenäisyys. Ja heti korostettiin: Konstantinopolin tulee jäädä turkkilaiseksi kaupungiksi. Tämä ensimmäinen vetoamus iski kuin salama niiden päähän, jotka olivat jo miltei tottuneet asemaansa ja kauan sitten jo päättäneet, että se oli kaiketi kohtalon tahto. He ovat heränneet unestaan, saaneet tietää Leninistä, mutta tajuavatko he sen, että toveri Leninin lupaus on täytetty? Sen joukot vielä käsittävät huonosti, sillä naapurivaltioiden epäkiitolliset hallitusherrat ovat selittäneet asiat toisin.

Idän kysymyksen ratkaisemisessa toveri Lenin kulki kahta tietä: 1) kasvatustoiminnan tietä ja 2) solmimalla välittömät suhteet naapurivaltioihin. Ensimmäisessä tapauksessa hän ennen kaikkea asetti selvästi kysymyksen niistä pienistä kansallisuuksista, jotka olivat jo ajat sitten unohtaneet olemassaolonsa eri

¹ N. Narimanovin muistelmat on kirjoitettu 1924.— *Toim.*

kansallisuutena, jolla on oma kielensä, oma kulttuurinsa ja kirjallisuutensa. Hän oli sitä mieltä, että niin kauan kun kansallisuuskysymys on ratkaisematta maamme rajojen sisällä, on turhaa odottaa tiettyä käännettä naapurikansallisuuksien psykologiassa.

Ja hän antaa ratkaisun: entisen Venäjän keisarikunnan rajojen puitteissa myönnetään autonomia kaikille suurille ja pienille kansallisuuksille. Jos nämä kansallisuudet tahtovat erota erilliseksi liittovaltioksi tai riippumattomaksi valtioksi, niin on sallittava sekin. Tuloksena olivat autonomiset tasavallat ja autonomiset alueet ja ne itsenäiset tasavallat, jotka sitten yhtyivät liittoon Venäjän federaation kanssa.

Näiden autonomisten ja riippumattomien tasavaltojen joukosta V. I. Lenin otti erikoisen huomion kohteeksi Turkestanin ja Azerbaidžanin. Hän sanoi, että nämä tasavallat ovat Itään johtavia eteisiä, että kaikki mitä tehdään näissä tasavalloissa, tulee kuulumaan kaikuna naapurivaltioissa, ja näiden maiden sorretut saavat tietää ja tuntea kaiken sen, mikä on meillä olennaisinta.

Ei saa tehdä niitä virheitä, joita tehtiin Venäjän sisämaassa, on suhtauduttava varovasti paikallisiin elämäntapoihin, väestön uskonnustuksiin — tällaisen varoituksen V. I. Lenin tavallisesti antoi keskustelussa eri seutujen työntekijäin kanssa.

V. I. Lenin suhtautui ihmeteltävän harkitsevasti, tunnollisesti ja tavattoman huomaavaisesti reunamaiden kysymyksiin. Ja hän osasi saada samanlaisen suhtautumisen heräämään myös keskustelukumppanissaan, joka lähti hänen luotaan mieltien tunnon-tarkasti, pystyykö täyttämään kaiken sen, mitä suuri opettaja oli puhunut.

Keskustelin toveri Leninin kanssa monta kertaa reunamaiden kysymyksistä ja tulin aina yhä enemmän vakuuttuneeksi siitä, että hän paloi halusta luoda reunamaihin mallikelpoinen koulu ei ainoastaan työntekijäin kouluttamiseksi, vaan myös välittömästi vaikuttamaan Idän monimiljoonaisen työtätekevien joukon ajatuksiin ja sydämeen.

Eikö uuden, vallankumouksellisen Turkin syntyminen¹ ole tämän vaikutuksen tulos? Itseasiassa mikä oli Turkki sodan jälkeen? Euroopanpuoleinen Turkki ja sen pääkaupunki Konstantinopol olivat täydellisesti Ententen armeijan alaisia. Osa Turkin armeijasta perääntyi epäjärjestyksessä Vähän-Aasian sisämaahan. Sotaista henkeä armeijassa ei ollut lainkaan; lisäksi kreikkalaisten suorittama Smyrnan valtaus tarkoituksella lyödä lopullisesti Turkin elävä voima Vähän-Aasian niemimaalla, so.

¹ Tarkoitetaan vuoden 1919 porvarillista vallankumousta Turkissa.— *Toim.*

pyyhkäistä Turkki kokonaan pois kartalta, demoralisoi yhä enemmän jo ennestäänkin demoralisoitua armeijaa.

Tällä Turkin kansan elämän kriittillisellä hetkellä leviävät yhä laajemmin turkkilaisen kansanjoukon keskuuteen edellämainitun Idän kansoille osoitetun vetoomuksen sanat: Konstantinopolin tulee jäädä turkkilaiseksi kaupungiksi, me julistamme kaikki kansat vapaiksi ja mitätöimme kaikki tsaarin hallituksen sopimukset. Turkin kansanjoukot tiesivät Konstantinopolia koskevan Venäjän tsaarien testamentin, ne kuuluivat siitä Miljukovin suusta, joka toisti sitä hysteerisesti täydellisen epäonnistumisensa ja hallituksensa romahduksen aattona. Yhtäkkiä nämä joukot kuuluivat uuden Venäjän hallituksen päämieheltä: Konstantinopolin tulee jäädä turkkilaiseksi kaupungiksi. Kansanjoukko ei ainoastaan kuullut näitä sanoja, vaan myös tunsii sen, että tämän hallituksen päämiehen kaikki myötätunto oli uuden Turkin puolella. Ja se päätti: selusta on vapaa, ei ole enää vihollisia uuden Venäjän taholta, Konstantinopolin tulee olla meidän!

Tämä tunnus vaikutti innostavasti ruumiillisesti ja moraalisesti väsyneisiin Turkin kansanjoukkoihin, jotka vielä eilen olivat paenneet säilyäkseen hengissä ja heittäneet kivääriinsä tielle. He tarttuivat jälleen kivääriin suorittaakseen historiallisen tehtävän ja saattaakseen viekkaan, ahneen, kursoraimattoman, säälimättömän ja julkean eurooppalaisen diplomatian uhkaavan tosiasian eteen: vanha Turkki on kuollut Euroopan suurvaltojen santarmiston likaisten saappaiden polkemaana, mutta sensijaan on syntynyt uusi, vallankumouksellinen Turkki, joka on sanonut viimeisen sanan: me tulemme elämään omaa elämäämme ja torjumme inhoten kaiken holhouksen. Uuden, vallankumouksellisen Turkin historian puolueeton kirjoittaja tulee epäilemättä antamaan vastaavan arvioinnin Turkin joukkojen psykologian tälle käännteelle kansan elämän kriittisimpänä hetkenä, jolloin nousi eteen kysymys kokonaisen kansan elämästä ja kuolemasta. Tässä arviossa tulee tärkein ja oleellisin sija olemaan sillä tuloksella, jonka antoi meidän suuren johtajamme suhtautuminen Turkin kysymykseen, ja silloin kansanjoukot eivät tule rajoittumaan vain Korkean kokouksen ilmaisemiin virallisiin suruvalitteluihin, vaan ilmaisevat tunteensa toisin.

Entä mitä tapahtui Lokakuun vallankumouksen jälkeen Persiassa? Olihan Persia ennen vallankumousta jaettu tsaari-Venäjän ja Englannin kesken. Sen pohjoinen osa oli Venäjän vaikutuspiirissä ja eteläinen Englannin vaikutuspiirissä. Toveri Leninin vetoomusta noudattaen venäläiset joukko-osastot poistuivat Persian alueelta. Se teki valtavan vaikutuksen Persian kansanjoukkoihin, ja ne alkoivat avoimesti ilmaista suuttumuksensa sen johdosta, että Englanti edelleenkin määräili Persian eteläosassa. Vihdoin Englanti ei kestänyt Persian joukkojen

sitkeää painostusta ja poistui. Niin ollen Persia jäi omiin oloihinsa.

Antoiko Persian diplomatia sille arvoa? Ei. Se asettui suojaamaan voitonhimoisia kauppiaita, jotka olivat menettäneet etuoikeutensa Azerbaidžanin liittotasavallan alueella. Se käyttäytyi kauppasuhteita koskevissa neuvotteluissa meitä kohtaan ikään kuin olisi unohtanut eilisen alistetun asemansa, jolloin itseasiassa ei ollut olemassa Persiaa yhtenäisenä ja itsenäisenä kokonaisuutena. Salatkoon tämä diplomatia miten tahansa sen tosiasian, että Persia sai vapautensa Leninin johtamien bolševikkien käsistä, Persian kansanjoukot kuitenkin vaistoavat sen, että toveri Leninin vetoamus Idän kansoille on vaikuttanut ennen kaikkea heidän maansa asemaan. Nämä joukot ovat toistaiseksi vaiti, synkkäilmeisinä, mutta on koittava hetki, jolloin nämä joukot avoimesti ja innostuksella huudahtavat: seuraamme neuvojasi, ihmiskunnan suuri johtaja!

Kahden suurvallan, tsaari-Venäjän ja Englannin, politiikka Afganistanin suhteen oli samanlaista kuin Persianinkin suhteen. Ero oli vain siinä, että Afganistan oli kokonaisuudessaan Englannin protektoraatti eikä Venäjällä ollut mahdollisuutta toimia siellä niin vapaasti kuin Persiassa. Saatuaan kuulla toveri Leninin vetoamuksesta Afganistanin emiiri ilmaisi ensimmäisenä halunsa lähettää ensimmäisen lähettiläänsä Neuvostomaahan, jota vastaan Englanti silloin kävi venäläisten kenraalien välityksellä sotaa.

Mitä merkitsi tämä emiirin aikomus? Se merkitsi sitä, että siitä hetkestä lähtien Afganistanin hallitus alkoi puhua Englannin kanssa toista kieltä luottaen täydellisesti siihen, että meidän myötätuntomme on Afganistanin puolella. Saavuttuaan Punaiseen Moskovaan ja keskusteltuaan toveri Leninin kanssa Afganistanin lähettiläs ilmoitti hallitukselleen, että Neuvostohallituksen päämiehen sanat vetoamuksessa Idän kansoille eivät riipu ilmassa ja että Lenin on valmis kaikkeen Afganistanin vapauttamiseksi Englannin siirtomaapolitiikasta.

Näin Afganistanin hallitus sai mahdollisuuden harjoittaa joukkojen keskuudessa propagandaa Englannin politiikkaa vastaan vedoten tällöin aina meidän julistukseemme ja suhtautumiseemme Afganistanin kysymykseen. Miten suuri oli tämän propagandan merkitys, sen saattoi nähdä seuraavasta. Afganistanin lähettiläs saapui Moskovaan erään vaikutusvaltaisen Afganistanin mullan kanssa. Keskustelussa kanssani tämä mulla pyysi hartaasti, että näyttäisin hänelle Vladimir Iljitš Leninin. Kysyin häneltä, mikä häntä varsinaisesti kiinnosti. Hän vastasi: „Hänen saarnansa, hänen suhtautumisensa sorrettuihin erottavat hänet selvästi koko maailman nykyaikaisten poliitikkojen ja johtajien joukosta. Minä näen hänessä profetaan”.

Siis voidaan liioittelematta sanoa: vain Leninin johtaman Venäjän vallankumouksen ansiosta ovat Turkki, Persia ja Afganistan ottaneet suunnattoman historiallisen askeleen eteenpäin vapautuakseen Euroopan siirtomaapolitiikan tungettelevasta holhouksesta. Mutta onko näiden maiden työtätekevät joukot vapautettu sortajiensa politiikasta?

Siinä kysymys, jonka pitää kiinnostaa Leninin oppilaita. Me vastaamme tähän kysymykseen: ei, sillä Idän joukot eivät vielä tunne maailman suurimman miehen sydämen koko syvyyttä.

Meidän on suoritettava se tehtävä, meidän kommunistien, jos meissä palaa vaikka hiukkanenkin sitä tulta, joka liekehti valtoimena meidän suurimmassa opettajassamme ja joka kannusti häntä tekemään suurimman urotyön maailmassa — vapauttamaan lopullisesti koko ihmiskunnan orjuudesta.

